

Nicolae Mihai BRÂNZEU
(Universitatea de Vest
din Timișoara)

**Opera Română din Sibiu între
aspirație culturală și criză
instituțională**

Abstract: (The Romanian Opera in Sibiu Between Cultural Aspiration and Institutional Crisis) This article offers a musical overview of the past century, examining the efforts made in Sibiu to revitalize the city's musical life through the establishment of a lyric institution. At the center of attention is the ambitious cultural initiative of founding the Romanian Opera in Sibiu, a project now brought back into the spotlight through the Sibiu Opera Festival, currently in its 23rd edition. The analysis explores, from both musical and journalistic perspectives, the historical context and the challenges surrounding this artistic goal. Sibiu's lyrical tradition has deep roots. Visits from renowned musicians such as Franz Liszt and Béla Bartók, as well as the inspiration offered to Italian composer Valentin Fioravanti—who wrote an operatic melodrama inspired by the Hermanstad Forest—are clear indicators of a vibrant musical life, despite the lack of a permanent institution in the city. A turning point came in 1948 with the founding of the Romanian Opera in Sibiu—the fourth such institution in Romania—under the leadership of soprano Ydolle Dimitriu Bârlad and conductor Nicolae Brânzeu. However, artistic enthusiasm was frequently stifled by institutional crises and political instability. In conclusion, the article argues that the Romanian Opera in Sibiu stands as a genuine expression of the city's cultural aspirations and that real conditions exist for its reaffirmation as a lasting lyric institution within the Romanian cultural landscape.

Keywords: *Brânzeu, opera, Sibiu, crisis, transdisciplinarity.*

Rezumat: Acest articol realizează o radiografie muzicală a secolului trecut, din perspectiva eforturilor depuse în Sibiu pentru revitalizarea vieții muzicale prin fondarea unei instituții lirice. În centrul atenției se află inițiativa înființării Operei Române din Sibiu, un demers cultural ambițios, readus în actualitate prin Festivalul de Operă Sibiu, ajuns la cea de-a XXIII-a ediție. Analiza propusă explorează, din perspective muzicale și publicistice, contextul istoric și dificultățile asociate acestui deziderat artistic. Tradiția lirică sibiană are rădăcini adânci, iar vizitele unor mari muzicieni precum Franz Liszt și Béla Bartók, alături de inspirația oferită compozitorului italian Valentin Fioravanti – autorul unei opere - melodramă inspirate de pădurea Hermanstadului – reprezintă dovezi clare ale unei vieți muzicale eferescente, în ciuda absenței unei instituții permanente în oraș. Un punct de cotitură a fost anul 1948, când a fost înființată Opera Română din Sibiu – a patra instituție lirică din România – sub conducerea sopranei Ydolle Dimitriu Bârlad și a dirijorului Nicolae Brânzeu. Cu toate acestea, entuziasmul artistic a fost adesea înfrânat de crize instituționale și de instabilitatea politică. În concluzie, articolul susține că Opera Română Sibiu este o expresie autentică a aspirațiilor culturale locale și că există premise reale pentru reafirmarea sa ca instituție lirică durabilă în peisajul cultural românesc.

Cuvinte-cheie: *Brânzeu, operă, Sibiu, criză, transdisciplinariate.*

Introducere și justificare istorică

În primăvara anului 1948, pe scena Teatrului Municipal din Sibiu (Sala Thalia) avea loc un eveniment fără precedent pentru viața culturală a orașului: inaugurarea Operei Române din Sibiu, a patra instituție lirică din România, după București, Cluj și Timișoara. În contextul reorganizării culturii românești postbelice, noua Operă a apărut ca simbol al reconstrucției sociale și al idealului „artei pentru popor”. Documentele epocii, presa locală și centrală, precum și cronicile muzicale conturează imaginea unei instituții născute din entuziasm, sacrificiu și muncă voluntară, într-un oraș cu tradiție muzicală solidă și cu un public deja format pentru receptarea genului liric.

Contextul muzical sibian (sec. XIX–1947)

Înființarea Operei Române din Sibiu, în anii 1947–1948, nu reprezintă o apariție întâmplătoare, ci rezultatul unui proces istoric și artistic îndelungat. Bazele acestui parcurs fuseseră puse încă din secolul al XIX-lea, prin activitatea Societății de Muzică *Hermania*, fondată în 1839 de Wilhelm Conrad, instituție care a organizat viața muzicală laică a orașului și a adus la Sibiu repertorii simfonice și camerale de referință (Bebeșelea 2024, 55). Capela municipală și Reuniunea de Muzică „Gheorghe Dima” au prezentat lucrări majore, precum *Requiemul* de Wolfgang Amadeus Mozart sau *Anotimpurile* de Joseph Haydn, atingând un nivel comparabil cu marile centre europene și obișnuind publicul cu exigența repertoriului cult.

În 1886, sub conducerea lui Gheorghe Dima, Reuniunea Română de Muzică „Gh. Dima” a montat *O noapte la Granada* de Conradin Kreutzer – prima operă prezentată la Sibiu și prima montare de acest tip realizată de o reuniune românească. În paralel, Societatea de Muzică *Hermania* a consolidat un repertoriu liric prin prezentarea unor titluri precum *Țar și dulgher* de Albert Lortzing, *Freischütz* de Carl Maria von Weber, *Olandezul zburător* de Richard Wagner, *Faust* de Charles Gounod, *Bastien și Bastienne* și *Don Giovanni* de W. A. Mozart, configurând un climat muzical în care opera era percepută drept „coroana artei muzicale”.

Între 1881 și 1921, direcția artistică a *Hermaniei* a fost asigurată de compozitorul slovac Ján Levoslav Bella, una dintre figurile centrale ale romantismului central-european, autor al primei opere în limba slovacă, *Koval Wieland*, compusă la Sibiu pe un libret de inspirație wagneriană. Această prezență a contribuit la definirea unei tradiții lirice autentice în spațiul transilvănean.

În prima jumătate a secolului XX, prin activitatea Astei și a Conservatorului „Timotei Popovici”, Sibiu a dezvoltat o infrastructură muzicală diversă – coruri, fanfare, orchestră municipală, proiecte scenice –, iar scenele orașului au găzduit creații românești precum *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu, *Moș Ciocîrlan* de Tudor Flondor, *La șezătoare* și *Icoană de la țară* de Tiberiu Brediceanu, *Salba de aur* de George Fotino, alături de titluri internaționale ca *Mam'zelle Nitouche* de Florimond Ronger (Hervé), *Cavalleria rusticana* de Pietro Mascagni, *De-aș fi rege* de Adolphe Adam sau *Traviata* de Giuseppe Verdi. Aceste experiențe au profesionalizat mediul muzical și au creat premisele unui teatru liric stabil.

După izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, în 1940, organistul și clavecinistul Kurt Mild, revenit în Transilvania după studii în Germania, devine una dintre figurile centrale ale reconfigurării vieții muzicale sibiene. După ce evită deportarea în URSS, este numit din nou director artistic al Reuniunii de Muzică *Hermania*, fondează secția de muzică a Muzeului Brukenthal și reia cercetarea manuscriselor muzicale din biblioteca baronului Samuel von Brukenthal (Bebeșelea 2024, 77). Activitatea sa asigură continuitatea instituțională a muzicii de concert și formează un nucleu de instrumentiști și coriști care vor fi implicați, câțiva ani mai târziu, în proiectul Operei Române Sibiu.

Experiențele scenice ale primei jumătăți de secol XX, repertoriul amplu și colaborările dintre societățile muzicale au contribuit decisiv la formarea publicului și la consolidarea unui mediu artistic pregătit pentru o instituție lirică permanentă. Pe acest teren se coagulează, în anii postbelici, grupul de muzicieni și interpreți care, sub conducerea sopranei Ydolle (Magda) Dimitriu-Bârlad și a dirijorului Nicolae Brânzeu, fac posibilă înființarea Operei Române din Sibiu. Fondarea acesteia, în 1947–1948, apare astfel nu doar ca efect al reorganizării culturale impuse de regim, ci ca împlinirea firească a unei tradiții artistice de lungă durată, într-un oraș capabil să integreze modele culturale europene și să le convertească în limbaj propriu.

Constituirea Operei Române din Sibiu

Actul oficial de înființare a Operei Române din Sibiu este datat 30 decembrie 1947 și poartă girul Comitetului Central al Astei și al Ministerului Artelor. Până la includerea în bugetul de stat, la 1 aprilie 1948, întreaga activitate s-a desfășurat fără subvenție, prin efort voluntar. Conducerea a fost încredințată unui Comitet de Direcție alcătuit din Vasile Hada, Ion Mețiu, Ion Armeanu, Alexandru Colfescu, Nicolae Brânzeu și H. Selbing. În fruntea colectivului artistic se afla Ydolle Dimitriu, directoare, alături de dirijorul Nicolae Brânzeu, regizorul artistic Dumitru Zavodnicu, maestrul de cor Karl Mild, maestra de balet Tamara Cap, pictorul decorator H. Lehrer, administratorul Ion Munteanu și secretarul studiilor muzicale Mihai Vlădoianu.

Structura instituției reproduce modelul teatrelor lirice consacrate și reunește peste 150 de artiști și colaboratori. Între soliști se regăseau sopranele Ydolle Dimitriu, Zâna Săvescu, Mara Zavodnicu, Eremia Trandafirescu, Florica Istrati, Jeny Comissiona, Elena Dimitriu, Elena Dona, Hilda Kolbe, Deana Grecu, Zina Bucov, Ines Gănescu, Ana Florescu și Mona Amzulescu; mezzosopranele Nadejda Modval, Viki Dobrescu, Mimi Roncea, Josefina Han, Maria Gheorghide, Elisabeta Pfeiffer și Zena Cealiner; tenorii Ion Dronca, Octavian Gherman, Puiu Nicolau, Armand Sactery, Aurel Alexandrescu, Kurt Walter, Victor Mare, Petre Son, Mircea Popescu, Husein Sebat și Nicolae Albani; baritonii Nae Dumitrescu, Ion Mărgineanu, Lulu Simionescu, Kurt Ziegler și Ion Hociota; bașii Grigore Melnie, Constantin Bârsan, Iancu Groza și Vasile Gârbu. Corepetitorii erau Ortrung Bruckner, Hanna Schuller, Edith Bălan, Mitzy Klein Hintz și Ileana Söss, iar echipa tehnică îi includea pe C. Stănescu (asistent de regie), T. Hoaghes (asistent tehnic), B. Bradu (asistent de decoratie), I. Florca (sufleur) și I. Mien

(substituent al maestrului de cor). Ansamblul reunea artiști consacrați și tineri aflați la început de drum, într-o formulă care susținea ambițiile repertoriale ale unei scene lirice profesioniste.

Inaugurarea festivă are loc la 6 martie 1948, cu *Faust* de Charles Gounod, consacrand Sibiu drept al patrulea centru liric al țării. Ceremonia, la care participă ministrul artelor Ion Pas, Mitropolitul Nicolae Bălan și reprezentanți ai autorităților locale și centrale, este încadrată de intonarea *Imnului Republicii Populare Române*, a *Internaționalei* și a *Imnului Sovietic*, marcând integrarea simbolică a noii instituții în contextul politico-ideologic al epocii postbelice. Articolul din *Națiunea* (12 martie 1948) subliniază caracterul exemplar al inițiativei:

„Întregul ansamblu al Operei Române Sibiu s-a constituit într-o brigadă voluntară de artiști, prima de acest fel din țară, activând 227 de persoane absolut gratuit, lucrând în total 34 264 de ore, reușind ca într-un timp record de 35 zile să monteze opera *Faust*.” (Națiunea 1948, 2)

Presa locală accentuează aceeași retorică a sacrificiului:

„Repetițiile au decurs zilnic câte 12 ore. Ce puteri supraomenești au putut da acestor oameni tăria unei rezistențe, tăria ce le-a menținut tot timpul voioșia și dragostea unei munci în folosul poporului.” (Alexiu 1948, 3)

Propunerea de repertoriu pentru stagiunea 1947–1948 cuprindea titluri precum *Faust* de Charles Gounod, *Rigoletto* și *La Traviata* de Giuseppe Verdi, *La Bohème*, *Madama Butterfly* și *Tosca* de Giacomo Puccini, *Văduva veselă* de Franz Lehár și *Liliacul* de Johann Strauss; selecție ce ilustrează o viziune repertorială coerentă, structurată pe cele trei direcții majore ale liricului european: opera romantică franceză, drama lirică italiană și opereta vieneză. Scopul era oferirea unui repertoriu de referință, accesibil și formativ, capabil să modeleze gustul publicului și să legitimeze noua instituție.

Textele programatice și articolele din presa epocii definesc Opera Română din Sibiu nu doar ca trupă de spectacol, ci ca instrument de educație artistică și socială. Ydolle Dimitriu-Bârlad deschide caietul program cu un text care pune accent pe biruința prin sacrificiu și pe forța comunității artistice de a crea „din entuziasm, nu din resurse materiale”. Ion Mețiu (Secretarul Secției de Educație și Cultură a Consiliului Județean al Sindicatelor Unite) formulează explicit principiul „artei pentru popor” ca expresie a unei noi conștiințe democratice, văzând în operă un instrument de educație și afirmare socială. Mircea Alexiu (Președintele Sindicatului Mixt de Artiști, Scriitori și Ziariști) dezvoltă această perspectivă civică, interpretând apariția operei ca semn al unei lumi noi, în care arta își asumă funcții comunitare și morale. Nicolae Brânzeu oferă o viziune orientată spre istoria genului liric și rolul său formativ, plasând opera în continuitatea marilor tradiții europene și susținând echilibrul între estetic și etic. Dumitru Zavodnicu definește opera ca sinteză între teatru, muzică și mișcare, o

experiență de totalitate artistică, iar Mihai Vlădoianu adaugă o perspectivă umanistă asupra rolului femeilor în conducerea instituțiilor teatrale, plasând figura Ydollei Dimitriu în această genealogie a creatoarelor de instituții.

Biografia sopranei Magda (Ydolle) Dimitriu-Bârlad se înserează firesc în această viziune. Fiică a sculptorului Ion Dimitriu-Bârlad și mamă a viitoarei cântărețe Margareta Pâslaru, ea se formează într-un mediu artistic intens, studiază cântul și pianul, cântă pe scenele din Odesa și București, apoi leagă decisiv numele său de proiectul liric de la Sibiu, unde devine prima directoare a Operei Române. Ulterior, continuă la Teatrul Liric din Constanța, în anii 1950–1960, ca solistă și corepetitor, asigurând continuitatea unei vocații instituționale și pedagogice.

Nicolae Brânzeu (1907–1983) se afirmă ca una dintre figurile marcante ale noii instituții. Format la București și perfecționat la Paris, el își desăvârșește știința contrapunctică și înțelegerea arhitecturii orchestrale, calități care îi definesc activitatea ca profesor de armonie la Conservatorul din București și dirijor la Opera Română. Laureat de două ori al Premiului „George Enescu”, Brânzeu este ulterior marginalizat de regimul comunist din cauza independenței de gândire și a refuzului de a se plia pe directivele culturale oficiale. La Sibiu, se impune ca prim-dirijor și spirit ctitoricesc, imprimând stagiunii o viziune unitară și ridicând instituția la un nivel de semnificație națională.

Analiza stagiunii 1947–1948 (*Faust*, *Traviata*, *Madama Butterfly*)

Între martie și iunie 1948, Opera Română din Sibiu desfășoară o stagiune inaugurală de o densitate remarcabilă, având în program trei titluri majore: *Faust* (6 martie), *La Traviata* (27 martie) și *Madama Butterfly* (23 aprilie). Deschiderea cu *Faust* a fost percepută ca o probă de maturitate artistică și organizatorică, marcând, în același timp, o victorie a inițiativei colective. Cronicile vremii vorbesc despre un „triumf al democrației” și o „realizare obținută într-un timp record”, rezultat al „muncii dezinteresate” a celor 227 de artiști, sub conducerea Ydollei Dimitriu și a lui Nicolae Brânzeu (Casianu 1948, 2).

Relatările lui Mircea Alexiu descriu în detaliu atmosfera repetițiilor, energia lui Dumitru Zavodnicu, disciplina impusă de Brânzeu și solidaritatea colectivului, transformând efortul organizatoric într-un manifest pentru responsabilitatea artistică. Regia lui Zavodnicu a fost apreciată pentru claritatea conceptului scenic și echilibrul dintre dramatismul vizual și coerența muzicală. Brânzeu a condus orchestra cu o rigoare și intensitate care au impresionat publicul și presa, fiind remarcat pentru „bagheta sa energetică și precisă, capabilă să insuflă viață fiecărui moment al partiturii” (Alexiu 1948, 4).

La Traviata confirmă maturizarea ansamblului, în ciuda pregătirii într-un interval foarte scurt. Nicolae Brânzeu și Dumitru Zavodnicu au reușit să mențină standardul artistic, coordonând o echipă în care Zâna Săvescu s-a impus ca o Violetta de referință, iar Puiu Nicolau a fost apreciat pentru prezența scenică și calitatea vocală (A.T.A. 1948, 7; Casianu 1948, 7). Criticul Anghel Casianu notează unele deficiențe

de omogenitate, dar subliniază forța dirijorului, „capabil să însuflețească întreg ansamblul cu bagheta sa frenetică” (Casianu 1948, 7).

Participarea Lyei Hubic în reprezentațiile cu *Traviata* a adus un plus de prestigiu, fiind remarcată pentru „vocea caldă, direcțiunea clară și jocul de scenă viu și grațios” (NNN 1948, 4). Prezența sa a conferit ansamblului „un alt relief”, compensând unele probleme de orchestră, din nou depășite prin precizia dirijorală a lui Brânzeu.

Finalul stagiunii, la 1 iunie 1948, a fost marcat de spectacole considerate „de înaltă ținută artistică”, susținute cu participarea unor soliști ai Operei de Stat din Cluj – Ana Rozsa Vasiliu, Stela Simonetti, Lya Hubic, N. Ursulescu – și a celor mai valoroase elemente ale colectivului sibian (A.T.A. 1948, 6). Cronicile evocă „competența și seriozitatea” lui Brânzeu și rigoarea regizorală a lui Zavodnicu, confirmând statutul Operei Române din Sibiu ca instituție lirică solidă, în pofida precarităților materiale.

Retrospectiva lui Nicolae Scutea (1998) consolidează această imagine, amintind elogii aduse în epocă Ydollei Dimitriu, lui Nicolae Brânzeu și colectivului artistic, considerați responsabili de o „înfăptuire de ținută majoră” (Scutea 1998, 3). Figura lui Brânzeu revine constant în aceste evaluări. Mircea Alexiu îl descrie drept un muzician cu un acut simț al disciplinei și al organizării orchestrale, capabil să creeze „comuniune de gândire muzicală între orchestră, cor și soliști” (Alexiu 1948, 4).

Brânzeu subliniază, într-o formulă devenită aproape programatică, că „valoarea unui muzicant este aceea pe care o poate dezvălui dirijorul”, accentuând rolul formator al conducerii muzicale. Cronicile confirmă refuzul compromisului artistic, evocându-l ca pe un profesionist care „nu poate admite acorduri și interpretări false” și care nu tranzacționează cu arta – imagine reiterată atât în presa anilor 1948, cât și în evocările ulterioare (Națiunea 1948, 2; Casianu 1948, 4; Scutea 1998, 3).

Stagiunea 1947–1948 rămâne, astfel, una dintre cele mai dense și coerente perioade din istoria lirică a Sibiului. Dincolo de condițiile materiale modeste, ansamblul a reușit să atingă un nivel artistic comparabil cu cel al teatrelor lirice consacrate, datorită exigenței dirijorului, devotamentului interpreților și coeziunii colectivului artistic.

Disoluția instituției și moștenirea culturală

Prăbușirea Operei Române din Sibiu nu poate fi redusă la un simplu accident administrativ sau la eșecul unui proiect local, ci trebuie înțeleasă în contextul unui complex de factori politici, economici și ideologici specifici perioadei 1947–1949. La nivel declarativ, instituția se plia perfect pe idealul „artei pentru popor”, cultivat intens în presa vremii. În realitate, însă, prin compoziția colectivului și repertoriul occidental (*Faust*, *Traviata*, *Madama Butterfly*, proiectele *Tosca* și *Boema*), Opera funcționa ca un spațiu de autonomie artistică, alimentat de artiști formați în interbelic – o categorie privită cu suspiciune de noul regim. În acest context, instituția a fost mai degrabă tolerată decât susținută, iar lipsa cronică de finanțare a devenit un instrument subtil de control. Manuscrisul lui Nicolae Brânzeu, *Amintiri și gânduri despre muzică* (arhiva

familiei), arată clar că în 1948–1949 principala problemă era imposibilitatea de a plăti soliștii invitați și epuizarea morală a colectivului, după o stagiune construită aproape exclusiv pe muncă voluntară.

Datele publicate în presă – „155 persoane absolut gratuit”, „34 264 ore de muncă” pentru *Faust* (Națiunea 1948, 2) – confirmă amploarea sacrificiului și sugerează, în lectură retrospectivă, caracterul structural al precarității financiare. Aceasta nu se explică doar prin dificultățile economice postbelice, ci și prin refuzul deliberat al autorităților de a susține o instituție percepută ca prea autonomă și insuficient aliniată ideologic.

Memoria sfârșitului Operei s-a structurat în mai multe versiuni. Nicolae Scutea menționează incendiul Sălii *Thalia* din noaptea de 20–21 februarie 1949 ca moment al dispariției instituției (Scutea 1998, 3) – versiune reluată ulterior de Gabriel Bebeșelea, pentru care flăcările devin simbolul unei rupturi violente între două epoci (Bebeșelea 2024, 132). Anca Florea propune o altă explicație – „administratorul a fugit cu banii” (Florea 2003, 506) – neconfirmată documentar, dar compatibilă cu clișeele propagandistice ale anilor '50.

Mărturia lui Brânzeu, care invocă lipsa fondurilor, oboseala morală și suspiciunile față de „elemente ostile regimului” din jurul operei, oferă însă o cheie interpretativă mai solidă. Privite împreună, aceste narațiuni se completează: incendiul apare drept epilog, legenda „administratorului fugar” funcționează ca paravan moralizator, iar criza financiară devine consecința unei decizii politice de marginalizare.

După 1949, continuitatea artistică se reconfigurează. O parte a infrastructurii și a resurselor umane ale Operei este integrată în nou-înființata Filarmonică de Stat Sibiu (1950), instituție plasată într-un cadru ideologic mai controlabil. Transformarea scenei lirice în orchestră simfonică corespunde logicii regimului: concertul, formă statică și programabilă, era mai ușor de supravegheat decât spectacolul liric, complex și greu de standardizat. Munca fondatorilor – Ydolle Dimitriu-Bârlad, Nicolae Brânzeu, Dumitru Zavodnicu și Karl Mild – este astfel reutilizată într-un sistem centralizat, în care inițiativa locală este subsumată deciziilor de partid.

Abia după 1990 devine posibilă recuperarea coerentă a acestei istorii. Articolul lui Nicolae Scutea (1998), cercetările dedicate lui Nicolae Brânzeu, reluarea lecturării presei din 1947–1948 și investigațiile arhivistice reașază Opera Română din Sibiu în peisajul cultural național. În plan simbolic, *Sibiu Opera Festival*, proiect al Filarmonicii de Stat Sibiu, asumă explicit continuitatea cu momentul fondator 1947–1948. În discursul public actual, Sibiu este prezentat ca oraș cu tradiție lirică de peste șapte decenii (Marinescu 2024), iar fiecare ediție a festivalului funcționează ca un act de reparație simbolică: Sala *Thalia*, cândva distrusă, găzduiește din nou spectacole de operă, în numele unei moșteniri recuperate.

În lumina acestor surse, disoluția Operei Române din Sibiu devine un caz exemplar al conflictului dintre autonomia artei și controlul politic. Reportajele lui Mircea Alexiu și articolele din *Națiunea* consacră imaginea unei instituții model a

„lumii noi”, dar cronicile lui Anghel Casianu și mărturiile lui Brânzeu dezvăluie profesionalismul, exigența și libertatea interioară a colectivului – incompatibile, pe termen lung, cu structura rigidă a culturii dirijate. Retragerea finanțării, izolarea și tăcerea instituțională care au urmat marchează trecerea de la elogiu oficial la ștergere programatică.

Concluzii

Privită la distanța celor peste șapte decenii, Opera Română din Sibiu nu se mai definește ca un episod efemer, ci ca expresia unui moment de aspirație colectivă și a unei instituții clădite pe elanul reconstrucției și pe credința că muzica poate structura identitatea unui oraș. Sub conducerea Ydollei Dimitriu-Bârlad, în colaborare cu Nicolae Brânzeu și Dumitru Zavodnicu, scena sibiană a devenit un spațiu al curajului artistic, al solidarității și al unei libertăți fragile, dar reale. În jurul instituției s-au adunat artiști alungați sau marginalizați din alte centre, pentru care opera de la Sibiu a reprezentat totodată refugiu și act de verticalitate.

Dispariția instituției nu reflectă un simplu deficit de management, ci impactul unei strategii deliberate de suprimare a autonomiei artistice, mascată prin lipsa fondurilor, presiuni asupra personalului și, simbolic, prin incendiul Sălii *Thalia*. În această cheie, Opera Română din Sibiu devine un simbol al conștiinței culturale care refuză să fie anulată. Amintirea colectivului 1947–1948 supraviețuiește în traseele ulterioare ale artiștilor, în instituțiile care le-au preluat munca și în studiile care refac astăzi povestea lor.

Sibiu Opera Festival, organizat de Filarmonica de Stat Sibiu, nu este doar un proiect contemporan, ci reînnoirea unui fir istoric întrerupt. Afirmația lui Mihai Colibaba, potrivit căreia festivalul „transformă Sibiu în capitala operei din România” și continuă o tradiție începută în 1947 (Marinescu 2024), restabilește legătura dintre dezideratul fondator al operei sibiene și realitatea prezentă. De fiecare dată când, în Sala Thalia, răsună pagini din Verdi, Gounod sau Puccini, ecoul primei stagiuni revine discret: opera, ca instituție, a fost înlăturată; opera, ca idee, ca memorie și ca vocație colectivă, continuă să existe.

Referințe bibliografice

Caietul program al primei stagiuni de operă a Operei Române Sibiu 1947–1948

Nicolae Brânzeu, *Amintiri și gânduri despre muzică*, fragment facsimil din manuscrisul necenzurat, redactat în cerneală, al compozitorului, p. 9. Documentul, care conține 55 de pagini, stă la baza interviului colocvial inițial difuzat la postul de radio Programul II, în 18 iulie 1975, între orele 23:10 și 24:30, apoi apărut fragmentar în anul 1990 în volumul semnat de Despina Petecel – *Muzicienii noștri se destăinuie*. Manuscrisul se păstrează în arhiva familiei Brânzeu.

Articole:

Alexiu, Mircea. 1948. „O nouă realizare sibiană: Opera Română”. *România Viitoare*, anul V, nr. 46 (881), 6 martie, p. 4.

A.T.A. 1948. „Artă și cultură”. *România Viitoare*, anul V, nr. 61, p. 7.

A.T.A. 1948. „Închiderea stagiunii Operei Sibiu”. *România Viitoare*, anul V, nr. 105 (940), p. 6.

- Casianu, Anghel. 1948. „Cronica muzicală – Opera Română Sibiu: *Faust*, operă în opt tablouri de Ch. Gounod – libretul de I. Barbier și M. Carré, după Goethe”. *România Viitoare*, anul V, nr. 53 (888), p. 4.
- Casianu, Anghel. 1948. „Opera Română *Traviata*, operă în patru acte de G. Verdi – libretul de Piave”. *România Viitoare*, 26 martie, anul V, nr. 67 (902), p. 7.
- NNN. 1948. „Cântărețele Lia Hubic și Silvia Florea-Soltyski la Sibiu”. *România Viitoare*, anul V, nr. 95 (930), p. 4.
- ***. 1948. „Inaugurarea Operei din Sibiu. Realizările primei brigăzi de artiști din țara noastră”. *Națiunea*, 12 martie, p. 2.
- Scutea, Nicolae. 1986. „Acoperită de flori și de aplauze”. *Transilvania*, serie nouă, anul XV (XCII), septembrie, pp. 40–44.
- Scutea, Nicolae. 1998. „Aniversare: Opera Română la Sibiu”. *Tribuna culturală*, 6 noiembrie, p. 3.
- Brânzeu Nicolae-Mihai. 2023. „Inechități analitice în muzicologia românească postcomunistă – Cazul compozitorului Nicolae Brânzeu”. *Quaestiones Romanicae*, vol. IX. DOI: 10.35923/QR.09.03.23.

Cărți:

- Bebeșelea, Gabriel. 2024. *Muzica Ricercata (sau 11 povestiri muzicale surprinzătoare)*. București: Editura Humanitas.
- Brânzeu Nicolae-Mihai. 2022. *Nicolae Brânzeu. Viața și opera*. București: Editura Muzicală. ISBN 978-973-421-248-4.
- Florea, Anca. 2003. *Opera Română al treilea deceniu 1941-1951*. București: Editura Info team.

Webografie:

- Florea, Anca. 2002. „Muzica. Opera din Sibiu – un vis de ieri și poate... de mâine”. *Observator cultural*, nr. 132, 3 septembrie. Disponibil la: <https://www.observatorcultural.ro/articol/muzica-opera-din-sibiu-un-vis-de-ieri-si-poate-de-miine/>, ultima accesare: 11 noiembrie 2025.
- Florea, Anca. 2002. „O descendență a familiei Tolstoi și fascinanta sa genealogie”. *Observator cultural*, nr. 134, 17 septembrie. Disponibil la: <https://www.observatorcultural.ro/articol/o-descendent-a-familiei-tolstoi-si-fascinanta-sa-genealogie/>, ultima accesare: 11 noiembrie 2025.
- Marinescu, Andreea. 2024. „Sibiu Opera Festival – un eveniment al tinereții și o rampă de lansare a noilor voci. SOF transformă Sibiul în Capitala Operei din România”, în *Sibiul Azi*, 16 septembrie 2024, [revistă online]: <https://sibiulazi.ro/2024/09/16/sibiu-opera-festival-un-eveniment-al-tineretii-si-o-rampa-de-lansare-a-noilor-voci-sof-transforma-sibiul-in-capitala-operei-din-romania/>, ultima accesare la 11 noiembrie 2025.